

עבודת השם

פרשת "אלול"

ושפטו מוסב גם על השוטרים כי בזה שם עושים הדין של השופטים הם עצמם נחשבים כשופטים. ועוד שאילולי השוטרים עלולין הדינים להתיירא מפני בעלי דין קשים והמשפט עלול לצאת מוטעה. אבל אם יהיו גם שוטרים ישפטו הדינים את העם משפט צדק.

"על-פי שנים עדים, או שלשה עדים-יומת המת:" (שופטים ידו) מצינו במדרש: "שאלו לחכמה: חוטא מהו עונשו? אמרה להם: חטאים תרדוף רעה. שאלו לנבואה, אמרה להם: הנפש החוטאת היא תמות. שאלו לתורה, אמרה להם: יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקדוש-ברוך-הוא, אמר להם: יעשה תשובה ויתכפר לו". יוצא אפוא כי "על פי שנים עדים" - על-פי שתי דעותיהן של החכמה והנבואה, או אפילו "שלושה עדים" - גם לי הדעה השלישית של התורה - "יומת המת" - אין לו לחוטא תקנה אלא עליו למות שכן אפילו לפי דעת התורה שעליו להביא קרבן, מה יעשה בזמן שאין בית-המקדש קיים ואי-אפשר להביא קרבן, או כאשר אין בידו משגת להביא קרבן? ברם, "לא יומת על-פי עד אחד" לפי דעתו של ה"אחד", הוא הקדוש-ברוך-הוא, לא יומת החוטא, שכן עצה קלה יעוצה לו כי יעשה תשובה ויתכפר לו... (הרה"ק ר' אברהם ממיקאליב ז"ל לוקט ממעינה של תורה)

"כי יפלא מִמֶּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט," (שופטים ידח) כי יפלא ממך דבר, אע"פ שצווינו למנות שופטים בכל עיר ועיר, אבל לא תמיד ידונו השופטים שבאותה עיר, שאם יפלא דבר שיהיה נבדל ומכוסה מן הדינים כיצד נוהגים באחד הדינים, יעלו לירושלים. בין דם לדם בין רציחה לרציחה, שיש רציחה שחייבים מיתה עליה כגון שהייתה במזיד, ויש רציחה שהרוצח אינו חייב מיתה, כגון שהיה בשוגג. וגולה לאחת מערי המקלט. ויש מפרשים שיש ספק בטומאת נידה בין דם טהור לדם טמא. בין דין לדין שיהיה ספק אם לפסוק הדין שפלוגי זכאי או שפלוגי חייב. בין נגע לנגע, בין נגע טהור ובין נגע טמא כפי הדינים בפרשיות תזריע ומצורע.

דברי ריבת בשעריך, שחכמי ישראל חולקים בדבר, זה מטמא וזה מטהר, זה מחייב וזה מוכה, ויש מפרשים בדינים הנוגעים לריבות ומחלוקת בין אדם לחברו. וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיך בו. שתעלה אל ירושלים שבו נמצא בית המקדש שהוא גבוה מכל המקומות, ושם תשאל את פי בית דין הגדול שבירושלים שהם יבררו לך כל הספקות, ששלשה בתי דינים היו יושבים שם האחד על פתח הר הבית ואחד על פתח העזרה ואחד בלשכת הגזית, שמשם תורה יוצאת לכל ישראל (מעם לועז)

"שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים, תִּתְּנֶנָּה בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ," (שופטים טז) מעלת המשפט שלמה המלך ע"ה אמר במשלי: דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג). שכל נתיבות התורה היינו יסודותיה ועיקריה שלו. ושלוש קיום העולם, וכשם שהשלוש קיום העולם, כך המשפט הוא קיום העולם שאלמלא המשפט היו הבריות גוזלין וחומסים והורגים זה את זה ולא היה העולם מתקיים ועל ידי המשפט הוא מתקיים כמו שאמרו חז"ל על שלושה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת והשלום. שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם (זכריה ח) שהשופטים מעמידים השלום שכל העולם תלוי בו. ולכן נצטוונו למנות בית דין בכל שער ושער.

ומעשה היה ברבי חנינא בן אליעזר, שהיה לו אילן נטוע בתוך שדהו ונפיו נוטים לשדה אחר היינו אמרי האילן וענפיו נטו לשדה אחר. בא אדם אחד וטען על חברו שענפיו אילנו נוטים לשדהו ובא לחייב אותו לקצוץ האילן. אמר רבי חנינא לאיש הזה לך עכשיו ובוא אלי למחרת אמר לו האיש והרי כל הדינים שבאים לפניך אתה פוסק להם את הדין מיד שאין אתה משהה את הדין ולי אתה אומר לבוא למחר מה עשה רבי חנינא, מיד שלח פועליו וקצץ את האילן שלו שהיו ענפיו נוטים לשדה חברו. למחר כשבא האיש לפניו לדין, אמר לו לבעל דינו צריך אתה לקצוץ אותו אמר לו בעל דינו לרבי חנינא ולמה אילן שלך ענפיו נוטים לשדה אחר, אמר לו ר' חנינא צא לשדה וראה את האילן שלי, מה שעשיתי לאילן שלי עשה לאילן שלך מיד הלך ועשה כן.

וגם השוטרים בכלל השופטים הם שהרי בלי שוטרים אין ערך לדין השופטים. שהרי קודם שהתחילו את הדין היה הנתבע חושב שהדין עמו אבל עכשיו שנתגלה שהדין אינו עמו, והוא יסרב להחזיר הממון לבעליו הרי יהיה זה גדל בידו. וזהו שאומר הכתוב ושפטו את העם משפט צדק.

כניסת השבת
צאת השבת
שקיעה
ר. תם
הנץ

18:55
19:55
19:16
20:38
6:14

הפטרה: "אנוכי אנוכי"

”וַיְהִי־הָיָה, אָמַר לָכֵם, לֹא תִסְפְּנוּ לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה, עוֹד.” (שופטים יזטז) העיר אלכסנדריה שבמצרים נוסדה על ידי אלכסנדר מוקדון ונקראה על שמו. יהודים רבים התיישבו בה מראשית יסודה. אלכסנדר מוקדון הושיב בה יהודים ובני עמים אחרים, כדי להביא להתקרבות בין אזרחי ממלכתו הגדולה. במשך הדורות הלך וגדל מספר היהודים שבאלכסנדריה, ובסוף תקופת בית המקדש השני היו למעלה משליש תושביה יהודים. יהודי אלכסנדריה נהנו מזכויות אזרחיות רבות, הם תפסו עמדות חשובות בצבא ובפקידות ממשלתית, היו ביניהם אזרחים עשירים והרבה אומנים יהודים.

בית כנסת גדול ומפואר בנו להם יהודי אלכסנדריה במצרים. רבי יהודה במסכת סוכה אומר: ”מי שלא ראה בית כנסת בעל מבנה מיוחד של אלכסנדריה, לא רע בכבודם של ישראל”. שבעים ואחת כיסאות של זהב היו בה, כנגד שבעים ואחד זקנים, ובמה של עץ באמצעיתה. וחזן בית הכנסת עומד עליה והסודרים בידיו. וכיון שהגיע לענות ”אמן”, הוא מניף בסודרים והם עונים ”אמן”.

שגשוגה של קהילת אלכסנדריה הגיעה לקיצה עם בואו של מלך רומי טרכינוס, מלך רע ואכזר. טרכינוס הרס את העיר, והכניע את היהודים באכזריות רבה. ומדוע נענשו? משום שעברו על האיסור ”לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד”, עברו על האיסור לרדת חזרה למצרים. טרכינוס האכזר התנפל על היהודים והרג בהם, כשהוא תולה זאת במרידתם בו. כיצד הוכיח זאת? הייתה זו אשתו של המלך שהתלוננה על היהודים.

לאשת טרכינוס נולד בן בתשעה באב. יום זה הוא, כידוע, יום שמתענים ואבלים בו. לא מצא הדבר חן בעיני המלכה, שביום שמחתה היהודים אבלים. והנה לתקופת זמן מת בנו של המלך בחנוכה, והיהודים מדליקים נרות וחוגגים בזמן זה. כעסה המלכה על היהודים ובאה אל המלך ואמרה לו: ”היהודים מורדים בך, לך וכבוש אותם. ביום שמחתי בוכים וביום צרתי שמחים”. שמע לה המלך עלה עליהם בחיל רב והכניעם, וכך נחרבה לה יהדות אלכסנדריה (סוכה נא: ירושלמי סוכה פה, א. דברי ימי הבית השני פל”ו לוקט מ” 613 סיפורים על תר”ג)

סיפור בהגשבים ”נסת החיים” חלק ב

קיצור: כשהיה הילד בן שתיים-עשרה התייאשו קרוביו מהסיכוי שיצליח להתקדם בלימוד, ומסרוהו לעבודה אצל פחה. תמיד בכה על שאינו יודע ללמוד. **המשך:** תיאלץ לעזוב את ביתך ולהתלוות אליי לשלוש שנים. ואני מבטיחך שתהיה בן-תורה”. מיהר הפחה להביע את הסכמתו, אך ההלך שלחו להתייעץ קודם-כול עם אשתו ועם חמיו, ואמר כי בעוד שמונה ימים ישוב לשמוע את תשובתו. האישה ניאותה מיד. ”הלוא כל השנים אתה מצטער על שלא זכית להיות בן-תורה, ועתה ניתנה לך ההזדמנות”, אמרה. ”אני מוותרת על הכול ובלבד שתזכה לכך. אך אמור לאיש כי גם לי תנאי: קודם שנעביר לרשותו את כל רכושנו, יבוא להתארח אצלנו לסעודת ערב, ונזכה בעוד מצווה של הכנסת אורחים”. לעומתה, טען חמיו כי לא מתקבל על הדעת לעזוב אישה וילדים הצריכים לפרנסתו. בליבו של הפחה התעוררו לבטים. ושוב אשתו היא שעודדה אותו: ”אם התעורר בך ספק, סימן שרצונך להיות בן-תורה לא היה כן ואמיתי. לו רצית בלב שלם, היית מחליט מיד להיענות לדרישותיו של היהודי ולזכות להיות בן-תורה”. דבריה הכריעו את הכף. בהגיע המועד מסר לאיש את הסכמתו. האיש נענה לבקשת האישה ובא להתארח בביתם. הוא מצא שולחן ערוך ועליו מפה חגיגית, כלים נאים ומאכלים משובחים, וגם נרות חג רבים. כששאל לסיבת החגיגה, לא ידע הפחה לענות, וביקש מאשתו להסביר זאת. אמרה האישה: ”יום חג לי משתי סיבות: האחת, מצוות הכנסת אורחים. אולם השנייה והעיקרית היא, שאם הקב”ה רוצה לקחת מהאדם את רכושו, הרבה דרכים למקום, ומקצתן כואבות מאוד. לנו עשה הקב”ה חסד בלקחו מעמנו את כל רכושנו, ותחתיו הוא נתן לנו את התורה. אין זה יום חג?”. העסקה סוכמה. הבית וכל אשר בו עבר לרשות האיש. בבוקר, לפני צאתם, אמר היהודי לאשת הפחה כי הוא מתיר לה להשתמש בבית ולזרוע בשדה, ובירך אותה ואת ילדיה. ואכן, בשלוש השנים האלה התפרנסה האישה בכבוד מיבול השדה. כשנסתיימו השנים חזר בעלה. הם העתיקו את מגוריהם לעיר אחרת, ושם הוסיף האיש לעסוק בפחחות בהצלחה, אך עתה היה צדיק נסתר ובעל ידיעה נרחבת בתורה. את הסיפור סיפר רבי שניאור-זלמן מלאדי, בעל התניא, והוסיף: ”בעולם האמת ניתן לפחח מקום בהיכל בני-התורה, ולאשתו מקום בהיכל הנשים הפחדניות. ובכל פעם שמעלים אותו למדרגה נעלית יותר, מעלים גם את האישה ומכריזים כי כל לימודו בזכותה הוא”. וסיים: ”היהודי ההלך היה הבעל-שם-טוב, קודם התגלותו”. סוף!

פנית ההלכות ”צחצוח השיניים בשבת”

טוב, ויזהר שלא לרחוץ את המברשת אחר השימוש, מצד הכנה משבת ליום חול. אלא אם כן יש בדעתו להשתמש בה עוד באותה שבת. [כ”כ בהליכות עולם בי עמ”ר. ואע”פ שביבי”א ח”ד (סי”ל אות יט, כ) כתב לאסור משום כיבוש, י”ל דהיינו שמשפשף המברשת להסיר הלכלוך, והכא אידי שמעמידה תחת הברז בלבד, דהוי כשופך מים ע”ג מעל של עור]. ומכל מקום היכול להימנע לגמרי משימוש במשחת שיניים בשבת, ולא יגרם לו מכך צער, טוב לו שיחמיר ויישאר בשב ואל תעשה. [והדבר פשוט שמברשת שיניים הפועלת באמצעות בטריידה, אסור להפעילה בשבת] [ילקו”י שבת כרך ד עמוד עא. יביע אומר ח”ד סי”ל].

זו. אסור לקטום עצי בשמים קשים כדי לחצוץ בהם שינוי, בין ביד בין בכלי. אבל מותר לקטום עצי בשמים אפילו קשים, כדי שיהיה ריחם נודף, או כדי לתת לחברו להריח בהם, ומכל מקום לא הותר אלא כשקוטם ביד, אבל בסכין אסור. ועצי בשמים רכים מותר לקוטמם אפילו בסכין. [הליכות עולם חלק ד].

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורבחון בן חוה	

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו"